

UDENRIGSMINISTERIET

Det talte ord gælder

Tale til brug for udenrigsministeren ved besvarelse af FOU alm. del samrådspørgsmål den 21. april 2021

Enhed:
SP & ALO
Dato:
20-04-2021
Sagsnummer:
2021-15000

Tak for ordet.

Og tak til spørgerne for at være fleksible og tilpasse spørgsmålene i lyset af den seneste uges udvikling.

Beslutningen på NATO-mødet i sidste uge var historisk. Danmark gik for 20 år siden ind i Afghanistan sammen med USA og vores andre NATO-allierede for at fjerne truslen mod Vesten fra Osama Bin Laden og Al-Qaida. Osama Bin Laden er ikke mere og Al-Qaida i Afghanistan er så svækkede, at de på ingen måde udgør samme alvorlige trussel mod Vesten som i 2001. Dermed ikke sagt, at der ikke fortsat er mange udfordringer i Afghanistan. Men truslen mod Vesten er ikke den samme længere. Vi har nu i fællesskab besluttet, at tiden er inde til at trække vores tropper hjem.

Som forsvarsministeren var inde på, og som vi drøftede med Nævnet i sidste uge, er der er en lang række afledte spørgsmål, som vi endnu ikke kender svarene på, og som heller ikke amerikanerne har fuld klarhed over på nuværende tidspunkt. Vores samlede danske engagement har selvfølgelig været tæt koordineret med – og

derfor også afhængig af – vores nærmeste partnere, og det vil den derfor også være i den kommende proces.

Men lad mig starte med at give et overblik: Det kommer ikke som en stor overraskelse, at USA meddelte, at de ville trække sig militært fra Afghanistan.

Allerede under Trump-administrationen blev der indgået en aftale med Taleban. Med aftalen forpligtede man sig fra amerikansk side til at forlade Afghanistan senest den 1. maj 2021 under forudsætning af en række fremskridt, blandt andet i forhold til fredsforhandlingerne mellem Taleban og den afghanske regering.

Biden-administrationen igangsatte ved sin tiltrædelse i januar en evaluering af den amerikanske Afghanistan-politik. Allierede i NATO har i de senere måneder afventet resultatet af denne evaluering, og herunder også konsekvenserne for den fremadrettede amerikanske militære tilstedeværelse i Afghanistan. USA har som en del af igangværende evaluering løbende forhørt sig til allieredes prioriteter – på højt embedsmandsniveau og politisk.

På det ekstraordinære NATO-rådsmøde om Afghanistan i sidste uge uddybede min amerikanske kollega Antony Blinken og den amerikanske forsvarsminister Lloyd Austin konklusionerne fra evalueringen og de amerikanske planer om tilbagetrækning af militære styrker fra Afghanistan.

* * *

Fra Danmark og allieredes side har vi lagt vægt på princippet ”in together, adjust together og out together”. Derfor var det også naturligt, at NATO-kredsen efter den amerikanske beslutning i fællesskab har truffet beslutning om at påbegynde tilbagetrækningen af de tilstedeværende NATO-styrker den 1. maj.

I forlængelse af NATO-mødet drøftede forsvarsministeren og jeg for en uge siden NATO’s beslutning om at begynde afviklingen af vores fælles mission i Afghanistan med Udenrigspolitisk Nævn. Her nævnte jeg, at NATO’s beslutning har store konsekvenser for den internationale indsats i Afghanistan, herunder det omfattende og mangeårige danske engagement.

Danmark og vores allierede har betalt en høj pris, herunder i menneskelige tab, for at sikre stabilitet og udvikling i Afghanistan. Lige nu står vi – som vores allierede – med mange ubesvarede spørgsmål. Ét af dem er, hvordan NATO bedst bidrager til Afghanistans fremtid og til, at Afghanistan ikke igen bliver til et arnested for terrorisme, der kan true Vesten og dermed også Danmarks sikkerhed. Vi har en interesse i at undgå yderligere ustabilitet, der øger antallet af flygtninge og den irregulære migration fra Afghanistan til nabolandene og til Europa.

Regeringen finder fortsat den omfattende civile indsats i Afghanistan væsentlig. Vi har i snart tyve år haft et omfattende engagement med både politiske, militære, humanitære, udviklingsmæssige og stabiliseringsindsatser. Og vi har opnået vigtige fremskridt, selvom vi alle havde ønsket, at udviklingen var nået længere.

Fra dansk side forventer vi at fortsætte et solidt civilt engagement i Afghanistan. Der er usikkerhedselementer, og vi forsøger derfor at skabe mest mulig klarhed over fremtiden og vil tilpasse vores civile engagement herefter. Selvfølgelig i tæt koordination med NATO-allierede, EU og den nordiske kreds. Det gælder også i forhold til vores fortsatte ambassadestilstedeværelse.

Tæt og løbende dialog om scenarietænkning og overvejelser om fremtidig diplomatisk tilstedeværelse pågår, både på hovedstandsniveau og i Kabul. Drøftelserne vil selvsagt blive intensiveret i den kommende periode. Donorsamfundet har samtidig fremført klare krav for fremtidig bistand: opnåede fremskridt skal fastholdes. Det står vi fra dansk side fast på.

Der er ingen tvivl om, at USA's engagement i Afghanistan også fremadrettet vil være central. Derfor er det også positivt, at USA har gjort det helt klart, at det store amerikanske civile engagement i Afghanistan fortsætter. Mere konkret planlægger USA at fortsætte sit engagement i Afghanistan ad tre spor:

For det første vil USA beholde en anti-terror kapacitet i regionen.

For det andet vil USA fortsætte med at yde finansiel og bistandsmæssig støtte til Afghanistan.

Og for det tredje vil USA fortsætte den intensive diplomatiske indsats for en bæredygtig fredsftale.

* * *

Det er afgørende for Afghanistans fremtid, at der sker fremskridt i fredsprocessen. De intra-afghanske fredsforhandlinger i Doha har dog længe stået stille. Og der er mange usikkerhedselementer i forhold til, hvordan processen udvikler sig.

På amerikansk initiativ planlægger FN, Qatar og Tyrkiet at afholde en konference i Istanbul til maj. Her håber man på at udarbejde en fælles vision for Afghanistan og et såkaldt ”road-map” til en politisk løsning på konflikten. Taleban har endnu ikke accepteret at deltage, men der pågår intense drøftelser med dem om deres deltagelse.

Der er blandt allierede og ligesindede lande bred opbakning til fredsprocessen. Der er også fortsat enighed om, at en afghansk-ejet fredsftale – altså en aftale som afghanerne føler ejerskab til og står i spidsen for – er den bedste måde at opnå vedvarende fred på.

En bæredygtig fred forudsætter, at processen er inklusiv, har kvinder i centrum og leder til en aftale, som fastholder opnåede fremskridt. Ellers risikerer vi, at Afghanistan på ny synker ned i borgerkrig.

Der er i forhold til fredsprocessen mange usikkerhedselementer. Udviklingen kan gå i mange retninger, som forsvarsministeren var inde på. Vi håber på det bedste, men vi må også være realistiske. Det er klart, at Taleban med den amerikanske udmelding om tilbagetrækning står relativt stærkere i forhold til forhandlinger med de afghanske regeringsrepræsentanter.

Det er alt i alt et afgørende tidspunkt for Afghanistans fremtid. Fra dansk side følger vi situationen nøje og er i tæt dialog med både NATO-allierede og partnere.

* * *

Som jeg nævnte indledningsvist, er der fortsat en række udestående spørgsmål i forhold til den aktuelle udvikling i Afghanistan, som skal afklares nærmere. Vi vil således også vende tilbage hertil i Udenrigspolitisk Nævn, når vi har større klarhed over situationen, og hvad den indebærer for det fortsatte danske engagement.

Tak for ordet – jeg ser frem til vores drøftelse her i dag.